

DE KEUZE

LEZING DOOR **KEES KAAAN**
CLAUS EN KAAAN ARCHITECTEN (NL)

15/03
20u30

De begraafplaats Heimolen in Sint-Niklaas bewijst dat neutraliteit ook onthutsend kan zijn. De twee gebouwen – het ontvangstgebouw en het crematorium, onderling verbonden door het landschap – dragen de stempel van de architectuurtaal die de ontwerpers gedurende zowat twintig jaar ontwikkelen. Die taal streeft in de eerste plaats naar eenvoud en helderheid, die de architecten bereiken door het rationaliseren van de organisatie van het programma. De aandacht voor details en afwerking draagt bij tot de elegantie; de manier waarop constructieve elementen zijn aangewend, maakt deel uit van de boodschap die de architectuur in zich draagt. De neutrale projecten van **Claus en Kaan** zijn uitermate geschikt om een nieuwe betekenislaag aan toe te voegen.

met extracten uit: Audrey Contesse, 'Onthutsende neutraliteit', A+219 (augustus-september 2009), pp. 32-36.

CREMATORIUM DE HEIMOLEN
WAASMUNSTERSESTEENWEG 13 | 9100 SINT-NIKLAAS

ARCHIPELEDEN GRATIS
NIET-LEDEN EN PARTNERS VAN DE LEDEN 7 EURO
STUDENTEN 5 EURO

RESERVERING **VERPLICHT** VIA HET ARCHIPEL-SECRETARIAAT
MAANDAG TOT VRIJDAG VAN 13u00 TOT 16u00
T 050 322 420 | F 050 322 421 | INFO@ARCHIPELVZW.BE

Stadsdeelkantoor Zuider Amstel, Amsterdam

AGENDA 2010

PROGRAMMA ONDER VOORBEHOUD
HOUD ONZE WEBSITE WWW.ARCHPELZW.BE IN HET OOG VOOR DE DEFINITIEVE DATA!

VRIJDAG 23 APRIL, 20u30

ARCHITECTUURLEZING EDUARDO SOUTO DE MOURA
KATHO TE KORTRIJK

Vele Archipel-leden zullen het zich nog herinneren. Op 18 april 2008 zou een Archipel-dubbellesing plaatsvinden waarbij Alvaro Siza over het werk van Eduardo Souto de Moura zou spreken en vice versa. Door een plotse annulatie bleven zowel Archipel als Souto de Moura met een erg onwennige kater zitten. Na goed onderhouden contacten en in samenwerking met het KBKW, de Koninklijke Bouwmeesterskring van West-Vlaanderen, is er een voorlopige, voorzichtige nieuwe datum geprikt, in dit geval weliswaar voor een solo-lezing door Eduardo Souto de Moura, in het kader van de bouw van het nieuwe crematorium in Kortrijk in samenwerking met SUM Project. Eduardo Souto de Moura (*1952) positioneert zich als de buitengewoon erudiete vakman, iemand die er enerzijds perfect in slaagt zichzelf dienstbaar weg te cijferen in het invullen van reële noden in uiteenlopende opdrachten zoals het voetbalstadion in Braga en diverse metrostations in Porto. Maar die tegelijk vanuit zijn architecturaal vakmanschap zeer consequent zijn sublieme meerwaarde realiseert. Zijn werk staat voor architectuur die moet worden beleefd.

MEI

HISTORISCHE RONDELEIDING EN LEZING OVER RENAAT BRAEM (1910)
TE ANTWERPEN DOOR FRANCIS STRAUVEN

JUNI

ARCHIPEL 30 JAAR!

In 1980 zag Archipel het licht als een Vlaamse architectuurvereniging. De tijd/kwaliteit-verhouding bij het rijpingsproces van deze architectuurvereniging is belangrijk. Dertig werklaren leverden onverwachte marges op voor spontane ontwikkeling. Gaandeweg is de vzw daarom ook gegroeid tot een open culturele vereniging die zich richt tot al wie in architectuur is geïnteresseerd.

Archipel organiseerde in deze 30 jaar een virtuele variatie aan onafgebroken maandelijks lezingen, debatten, jaarlijkse architectuurreizen, doelgerichte en sensibiliserende acties, gezellige architectuurfilmavonden en regelmatige dagtrips van professioneel niveau. Behalve nationale en internationale architectuuractualiteit, belangrijke namen en nieuw aanstormend talent komen bij alle activiteiten ook deelaspecten aan bod zoals architectuurgeschiedenis, stedenbouw, architectuurtheorie, interieurontwerp, meubeldesign en landschapsarchitectuur.

Hoe dit dertigjarig bestaan zal worden gevierd, houden we nog even als verrassing in petto!

ARCHITECTUURLEZING NOA ARCHITECTEN EN KUNSTENAAR BENOÏT
BIEKORF TE BRUGGE

BEZOEK AAN DE BESCHERMD WONING VAN
ARCHITECT JEAN VAN DEN BOGAERDE,
OLV JEAN VAN DEN BOGAERDE TE SINT-MARTENS-LATEM

BRAZILIË

"SOB UMA TAL LUZ A ARQUITETURA NASCERÁ"

In het kader van de architectuurstudiereis naar Brazilië die Archipel wegens een overrompeling aan inschrijvingen twee maal organiseert (2-17 april en 16-31 juli), sieren een drietal op Brazilië geënte activiteiten het programma van het werkjaar 2009-2010.

FILMAVOND MET INLEIDING DOOR JOHAN LAGAE
ZATERDAG 6 MAART OM 20U, FILM-PLATEAU, PADDENHOEK 3, 9000 GENT

Op zaterdag 6 maart leidt Johan Lagae twee boeiende documentaires in over het leven en werk van Brazilië's bekendste architectuuropryfeën: Oscar Niemeyer (de internationaal spraakmakende en met dertien prijzen bekroonde documentaire 'An architect committed to his century' door de Belgische documentairemaker Marc-Henri Wajenberg) en Lina Bo Bardi (de in de handel onvindbare 'Ga naar Bahia had Lina hem verteld' door de VPRO, waarbij 'hem' staat voor Aldo van Eyck).

PROSPECTIELEZING DOOR STEDEBOUWKUNDIGE EN
BRAZILIËKENNER PAUL MEURS (NL)
WOENSDAG 24 MAART OM 20U30, BIEKORF, KUIPERSSTRAAT 3, 8000 BRUGGE

Nederlands stedenbouwkundige, auteur en tentoonstellingsmaker Paul Meurs belicht op woensdag 24 maart als het ware als een stedenbouwkundige 'prospectie' op de reis de tot de verbeelding sprekende steden São Paulo, Brasilia en Rio de Janeiro. Paul Meurs is auteur van o.m. 'Brazil Contemporary Architecture', een 318 pagina's tellend boek horende bij de gelijknamige expo o.m. in het NAI van 30 mei t/m 23 augustus 2009.

ARCHITECTUURLEZING DOOR MARCIO KOGAN VAN MK27 (BR)
DINSDAG 4 MEI OM 20U30, TURBINEZAAL VAN 'DE CENTRALE', KRAANKINDERSTRAAT 2, 9000 GENT

Ten slotte, maar daarom absoluut niet te missen, zal op dinsdag 4 mei een architectuurlezing plaatsvinden door de revelatie van onze prospectiereis in augustus 2009: mk27. Marcio Kogan zelf zal spreken over eigen werk dat wordt gekenmerkt door adembenemende detaillering van een hedendaagse architectuurtaal, op het klimaat toegespitste oriëntaties, circulaties en ruimtebelevingen, overgoten met een subtiel finesse en respect voor traditionele, Braziliaanse materialen en objecten.

NOOT 1: "Onder zo'n licht wordt architectuur geboren." Le Corbusier over Brazilië, 1936.

ARCHIPEL Tempelhof 21 – 8000 Brugge
T: 050 322 420 – F: 050 322 421
info@archipelzw.be – www.archipelzw.be
maandag tot vrijdag van 13u00 tot 16u00
secretariaat Marc Felix
voorzitter Géry Vandenabeele
ondervoorzitter Wim Supply
zakelijk leider Dominique Pieters
artistiek leider Ronny Duquenne
vormgeving M. Felix, Koningstraat 43A – 8400 Oostende
verantw. uitgever Afgiftekantoor Brugge 1 – 2de afdeling
afgiftekantoor

Met steun van de
Vlaamse overheid

vola

Wienerberger

Nederlandse ambassade, Mozambique

Eekenhof, Enschede

15/03 DE KEUZE

LEZING DOOR KEES KAAN

CLAUS EN KAAN ARCHITECTEN (NL)

CREMATORIUM DE HEIMOLEN, WAASMUNSTERSESTEENWEG 13, 9100 SINT-NIKLAAS

Het Nederlandse architectenbureau Claus en Kaan Architecten met zelfstandige vestigingen in Amsterdam en Rotterdam is in 1988 opgericht door Felix Claus (1956) en Kees Kaan (1961). Naast drie architect-partners (Jaap Gräber, Vincent Panhuysen en Dikke Scipio) vormen 45 medewerkers een sterk internationaal samengesteld team. Vanuit een onbegrensde belangstelling voor het vak profileert Claus en Kaan Architecten zich in een breed werkveld. Het bureau is actief op het gebied van architectuur, interieur, restauratie en renovatie, stadsontwerp en stedenbouw waarbij ook onderzoek, ondersteuning en communicatie van projecten, acquisities en strategieën in complexe binnenstedelijke opgaven tot de expertise behoren.

Met grote aandacht voor detaillering en materialisering passen zij overwegend traditionele materialen toe in volumes waarvan de gevelopeningen een regelmatig patroon hebben. De veelal rechthoekig minimalistisch vormgegeven ontwerpen van Claus en Kaan combineren strakke lijnen en ritmische gevels met eclectische, associatieve verwijzingen – maar geen letterlijke herhalingen – aan de moderne architectuur uit de jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw. Voor hen bestaat er geen wezenlijke tegenspraak tussen moderniteit en klassieke waarden. Een van de eerste ontwerpen van Claus en Kaan bijvoorbeeld was Werf Buitenveldert (1992), waarvan de vormgeving was geïnspireerd op het Barcelona Paviljoen. Het project combineert de functionaliteit van een loods met de luxe van een bungalow aan de hand van breuksteen als gevelbekleding en een glazen kantine onder een Miesiaans dakvlak.

Claus en Kaan heeft uiteenlopende woningtypes ontworpen. Zo huisvesten de pastelkleurige volumes langs het water in Ypenburg (2000) verschillende woningen, terwijl in het Amsterdamse UvA dek (2002) studentenwoningen zijn gecombineerd met bedrijfshuisvesting. Geheel afwijkend van alle voorgenoemde projecten is de vormgeving van het appartementencomplex en zorgcluster Eekenhof in Enschede (2008) in Amsterdamse School-stijl, waarbij Claus en Kaan wilden afstappen van hun gebruikelijke minimalisme.

Behalve de uiteenlopende woningbouw kan Claus en Kaan ook volgende bekende projecten onder hun naam scharen: het Museum Nationaal Monument Kamp Vught (2002), dat het gerestaureerde deel van het voormalige concentratiekamp Vught afschermt van de buitenwereld; de Nederlandse Ambassade in Maputo, Mozambique (2004); en het nieuwe Stadsdeelkantoor ZuiderAmstel (2008), waarin eigentijdse stedelijke allure met een vanzelfsprekende eenvoud is neergezet. Het bureau was tevens betrokken bij de restauratie en renovatie van De Bazel tot stadsarchief (2007). Daarnaast maken zij Stedenbouwkundige Plannen, onder andere voor de Amsterdamse uitbreidingswijk IJburg (2001). Een groot project waar Claus en Kaan Architecten momenteel aan werkt, is het Paleis van Justitie aan het IJ in Amsterdam, dat naar verwachting in 2010 gereed zal zijn.

Voor de begraafplaats Heimolen bij Sint Niklaas, waar de lezing zal plaatsvinden, ontwierp Claus en Kaan Architecten een crematorium en een ontvangstgebouw. Uit praktische en milieutechnische redenen is de huisvesting van ceremonie en crematie op de begraafplaats zo ver mogelijk van elkaar gescheiden, terwijl enige verwantschap in voorkomen voor de hand ligt. Programmatisch kan men spreken van twee onderdelen van één ceremonie, waarbij sprake is van een ontvangst, rouw en verwerkingsdeel dat op de levenden en de aarde gericht is, terwijl de eigenlijke crematie – zelfs bij de meest non-religieuze onder ons – een blik naar de hemel doet richten.

De gebouwen zijn daarom ontworpen als elkaars spiegelbeeld in het horizontale vlak: een dak waaronder de ontvangstfuncties verenigd zijn en een plaat waarop het crematiegebouw ligt. Deze tegendraadse verwantschap wordt doorgezet in materialisatie en detaillering. Het dak van het ontvangstgebouw is 100 bij 40 meter. Een zelfde maat is aangehouden voor de betonnen voetplaat van het crematoriumgebouw. Dit gebouw is 9 meter hoog, om het beeld van een oven en een schoorsteen te vermijden en een veel breder gebaar te maken.

De vloer en de wanden van het ontvangstgebouw zijn tot een hoogte van 6 meter gemetseld in een lichte steen. Het dak is ruim twee meter dik en is gepleisterd in de kleur van de steen. De gevel van het crematorium is bekleed met geprefabriceerde geprofileerde betonelementen van 1 bij 1 meter.

Claus en Kaan Architecten is gefascineerd door het proces van het bouwen. Begrip, beheersing en het aangaan van de uitdaging van het bouwen in de ruimste zin van het woord vormen de essentie van de houding ten opzichte van projecten. Het is vanuit deze houding dat de duidelijk herkenbare architectuur van Claus en Kaan Architecten ontstaat. Claus en Kaan Architecten zijn de meest Zwitserse architecten die Nederland kent. Hun werk is precies, exact, bij de tijd en gespeend van humor. Anders geformuleerd is het zorgvuldig, gedoseerd, actueel en terzake. Duidelijk is dat het bureau in de loop der jaren een steeds nadrukkelijker en herkenbaarder signatuur heeft ontwikkeld. Voor het bereiken en consolideren van die stijl dienen zowel de traditie van hun vak als het geloof in een no-nonsense aanpak als inspiratiebron en leidraad. Die intrigerende mix zorgt bovendien voor een concrete, essentiële en zeer leesbare architectuur.

Ook wordt zichtbaar dat zich in hun oeuvre over de afgelopen jaren een steeds duidelijker patroon heeft ontwikkeld. Bij elk project, hoe verschillend de voorafgaande opgave of uiteindelijk vorm ook is, draait het steeds en herhaald om het vinden, definiëren en perfectioneren van standaardbegrippen.

ARTIKEL SAMENGESTELD AAN DE HAND VAN TEKSTFRAGMENTEN VAN ARCHINED, ARCHITECTENWEB, KUNSTBUS EN DE WEBSITE WWW.CLAUSENKAAN.COM

ZIE OOK: WWW.CLAUSENKAAN.COM | WWW.CREMATORIUMHEIMOLEN.BE

Gemeentearchief De Bazel, Amsterdam

DE KEUZE

LEZING DOOR KEES KAAN
CLAUS EN KAAN ARCHITECTEN (NL)

20u30

15/03

DE LEZING GAAT DOOR IN
CREMATORIUM DE HEIMOLEN
WAASMUNSTERSESTEENWEG 13 | 9100 SINT-NIKLAAS

ARCHIPEL

ARCHIPEL VZW · TEMPELHOF 21 · 8000 BRUGGE

BELGISCHE
REPUBLIC
8000 BRUGGE 12
318674